

Концепт Академії U:maker

Ідеї, бачення, задум

Авторка — Анастасія Киреева-Кислинська

Квітень 2023 року

Версія 1.0

*Відколи є «ти», ти можеш творити.
Born to Make!*

Навіщо потрібен концепт

Я маю надію, що цей Концепт допоможе почати обговорення й процес створення Академії U:maker.

Концепт — це не план і навіть не повна концепція того, як працюватиме Академія. Радше це перший текст, у якому описана генеральна візія як напрямок на підставі: зібраних ідей і думок, що народжувалися впродовж усього часу створення Спільношколи; читання різних книжок і написання власної книжки; обговорень у різних колах колег, друзів, знайомих і експертів у різних сферах. Важливими моментами прицілених дискусій стали виїзна сесія в колі 11 колег, яка відбулася в Stockholm Haus в Ірпені 18 лютого 2022 року, та декілька зустрічей у середовищі знайомих архітекторів і небайдужих діячів із громадського сектору впродовж 2022 року. Але я все ж сподіваюся, що головний етап розвитку і кристалізація думок — іще попереду. Тому цей Концепт, як акумулятор в автомобілі, слугуватиме для «іскри» й для запуску основної роботи.

Спільношкола створювалася на підставі моїх власних досліджень та переконань. Нині вона продовжує розвиватися як система, яка має визначену форму: неприбуткова самоокупна школа з садком на 300–500 дітей для дітей від 3 до 15 років із простором для позашкільних студій та концептуальним приміщенням інноваційного освітнього середовища. Відкритим до змін завжди залишається є те, як саме працюватиме Спільношкола, як вдосконалюватиметься на кожному кроці. А форма передбачає, що комплекс того, як це створено, є моделлю, яка може слугувати наочним прикладом усієї складності процесів, ролей і комунікацій. Ця модель здатна давати насагу, підтримку й змогу ділитися досвідом із іншими групами освітян та ініціативних людей, яким відгукуються гуманістичні цінності в освіті дітей. І в цьому полягає внесок Спільношколи в розбудову та позитивні зміни в суспільстві й освіті.

На відміну від бачення та стратегії створення Спільношколи, Академія U:maker (A.U:m...) нині має Концепт як фокус думки, зовнішній образ (лого) та зареєстровану юридичну особу як точку опертя в просторі й часі певною мірою (але не обов'язково) для об'єднання думок та зусиль. Цей задум полягає в побудові відкритої системи, яка може означати освітню мережу або групу закладів різних типів та інших проєктів, навіть не обов'язково лише освітнього спрямування. А в процесі розвитку він допоможе утворитися спільноті людей, які ставлять собі за мету ефективну допомогу людям у здійсненні переходу через кризу з попереднього стану, яким би він не був, до нового берега свого життя шляхом створення місця сили. Born To Make!

Проблема молоді як суспільної верстви

15–18 років — етап переходу особистості з берега дитинства до берега автономного дорослого життя, від школи до роботи, від залежності від дорослих до самостійно обраної діяльності. І від того, наскільки вдало цей перехід відбудеться та чи відбудеться повноцінно і вчасно взагалі, залежить, не більше й не менше, все подальше життя людини. А в соціальному вимірі, своєю чергою, це визначає те, яким суспільством ми будемо.

Хай як розвивалися події в житті дитини з народження й до 15–16 років, вихід із умовного мосту переходу має стати для неї потужним, свідомим стартом власного автономного життя молоді людини. Те, що дає старша школа в тому вигляді, в якому ми її маємо — як у минулому, так і сьогодні, — ніяк не допомагає в цьому. У свої 17–18 років випускники шкіл усе ще розгублені, невпевнені в подальшому шляху. Часто вони потребують гар уейр (вільний рік, рік паузи), аби визначитися, в який бік зробити наступний крок. І в такій невизначеності та намаганні знайти точку опори для початку дороги свого життя як дорослого в великому світі — ризикують зависнути надовго.

Спостерігаємо такий парадокс: з одного боку, школа потрібна як безпечне середовище, де відбуватиметься освіта й дорослішання старших дітей. З іншого — школа, де й далі просто відбувається навчання програмним дисциплінам, не охоплює вирішення кола актуальних проблем цього віку.

З погляду батьків проблема виглядає так:

- Діти в старшій школі — вже фізично дорослі, але ментально ще діти. Навчаються «з-під палки», в школу ходять просиджувати штани й радше розважаються з однолітками, аніж вчать. І все б нічого, але випустити їх у реальне життя на цьому етапі страшно, бо вони ще не розуміють багатьох речей. Їм ці зайві роки в школі потрібні як щось на кшталт «перетримки», як час дозріти.
- Є страх, що в школі не підготують до ЗНО як слід. Тому ми тренуємо дітей задля хорошого результату ЗНО заняттями з репетиторами.
- Останні два роки школи діти майже весь час байдикують. А потім, коли навчання закінчилося, — все одно часто просять вільний рік, щоби «визначитися», а фактично просто байдикують далі.
- За дітей тривожно: в цьому віці вони все ще не здатні на базові побутові практичні дії й не вміють розпоряджатися грошима.
- Як вони влаштуються на роботу, якщо наразі на ринку й так достатньо безробітних й досвідчених людей?
- Страшно відпускати дитину, бо вона може накоїти дурниць: біологічно вона доросла, але в її голові немає розуміння відповідальності.

З погляду дітей навчання в старших класах сприймається так:

- «Нецікаво сидіти за партою, хочеться робити щось реальне».
- «Незрозуміло, навіщо ходити до школи цілих два, а скоро й три роки, щоби підготуватися до ЗНО тільки з 4–5 предметів. У центрах підготовки до ЗНО це можна зробити набагато швидше».
- «Є відчуття, що втрачаєш час, і тоді взагалі нічого не хочеться робити, бо все одно незрозуміло, навіщо все це, якщо в принципі ще не знаєш, що тиобираєш далі».
- «У 15 років складно відповісти на запитання, чи хочеш іти в ЗВО. Я поки не знаю. В цьому треба розібратися, можливо, візьму gap year».
- «Я не бачу себе в університеті, в найближчі роки мені не потрібна вища освіта. Є бажання діяти, робити якусь конкретну справу, хоча не знаю, яку».
- «Я хочу певної самостійності, незалежності від батьків, хочу мати свої гроші».
- «Я хочу щось робити, але не знаю, як почати».
- «Я нічого не хочу робити, тому що не певен, що я щось можу, але, можливо, міг би спробувати».
- «На мене тисне необхідність просто зараз вирішувати, обрати професію чи піти в ЗВО». (Тут варто додати контекст: згідно з законодавством, уся старша школа зараз є профільною. Тож треба обрати якийсь профіль ліцею: природничий, мовний тощо. Або ж якусь конкретну професію в одному з професійно-технічних коледжів. Тобто мінімальний ризик — це втрата декількох років, якщо по ходу з'ясувалося, що вибір виявився хибним.)
- «Профіль потрібно обрати перед переходом у 10-й клас, а я не розумію, куди хотів би. Якщо профіль виявиться не той, то доведеться мучитися декілька років, поки закінчиш».
- «Я не знаю, на що я здатен, щоби мені зайшло й у мене виходило. Як це зрозуміти? Тому я частіше нічого не роблю. Прокрастиную, відволікаюся на те, що гасить тривогу, дає швидкий дофамін».

Статистика приголомшує: найбільший відсоток людей, які накладають на себе руки, припадає саме на вік від 15 до 25 років. Чому це десятиліття відчувається таким складним?

The Atlantic. Jamie Chung

Дорослішання пов'язане зі зміною системи цінностей, прийняттям відповідальності за себе й інших одразу в декількох аспектах: особистісному, юридичному, фінансовому, громадянському. Це період важливих життєвих виборів, які доводиться здійснювати в умовах невизначеності, відсутності достатнього матеріалу й досвіду для таких рішень. Окрім того, душить тривога: це плата за свободу вибору в полі незліченних можливостей.

Згадаймо, як ми всі переживаємо перехідні фази (зміна роботи, контекстів, соціальної ролі — заміжжя, народження дитини тощо). Ці етапи супроводжуються сум'яттям, внутрішньою напругою, відчуттям розриву між мріями й прагненнями, які ми маємо, й реальністю, де ми є. А ще — невдоволенням усіма й передовсім самими собою. Ми охоплені тривогою та страхом, що ми зависли й зайшли в глухий кут, і часто відчуваємо, що нам бракує енергії робити хоч щось.

Підлітки переживають саме такий стан. «Не знаю / не можу / не впевнений, тому нема сил або страшно щось спробувати, бо не вдасться чи вийде смішно».

Перед дитиною постають реальні проблеми — необхідність розібратися, що вона збирається робити, вибрати напрямок руху в житті — у ситуації, коли їй бракує реальної інформації, на що конкретно вона підписується. Страх припуститися помилки у виборі й потім мучитися призводить до прокрастинації, бажання «втекти» від цієї проблеми в ігри-серіали тощо.

До того ж у дитини виникає завдання опанувати інструменти реального життя. Адже перехід із ситуації, де практично все вирішувалося за тебе, у ситуацію, де ти ухвалюєш майже всі рішення сам (включно з вибором «навчальний заклад — робота») — виявляється надто різким. Нічого дивного, що багато хто на цьому «обпікається».

Якою ж тоді має стати старша школа, щоби найкращим чином поєднати ще несформований, проте унікальний внутрішній потенціал кожного учня з безмежними

можливостями та пропозиціями світу й у цьому хаосі та сум'ятті допомогти молодій людині не тільки визначити наріжний камінь свого шляху, але й почати рух по цьому шляху?

Можливе рішення — академія нового типу

Загальні ціннісні засади

*Оскільки війни починаються в думках чоловіків і жінок,
то саме в думках чоловіків і жінок треба будувати захист миру.
ЮНЕСКО¹*

Завжди існують обставини, тренди та попит. І, безперечно, їх потрібно враховувати, щоби взаємодіяти з наявними надбаннями. (Тему трендів залишимо насамкінець.) Але передовсім слід визначити, що саме ми обираємо. Наш вибір — це водночас наша декларація вірності цьому вибору та послідовності в його здійсненні не завдяки, а часто попри обставини та незважаючи на прості й популярні шляхи. Таким чином ми взаємовпливаємо й створюємо наш світ.

Як засадничий принцип своєї побудови Академія U:maker обирає екзистенційно-гуманістичне ціннісне підґрунтя. Воно передбачає повагу до внутрішнього поклику людини й допомогу їй у виборі за рахунок пропонування альтернатив, ресурсів і спроб.

Світ на межі. Виживання людства залежить від того, що ми робимо з природою та собою. Відбувається війна між цінностями Добра й Зла, «Еко» й «Его». Ми вже не можемо дозволити собі гаяти час, вважаючи, що освіта дітей має на меті якісь інші цілі, ніж мир у всьому світі, права людини та стале благополуччя людства. Цивілізація має обрати рух за людськими цінностями й еволюційний напрямок не за запитом ринку, а за людиною, за її покликом.

І перший момент, де нас легко переманити на хибний шлях, — узурпація влади дорослого. Ми маємо свої ідеї щодо того, ким мають стати ці молоді люди. Наше покоління сприймає молодь з споживацьким зазіханням на неї як на ресурс. Нині саме ми маємо вплив: економічний, політичний, суспільний — просто через те, що народилися раніше. Тож часто діємо як суспільна «дедовщина», вважаючи себе повноважними перебрати ініціативу на себе, зманіпулювати, сформулювати потрібний нам вибір образу майбутнього наших дітей. На жаль, єдине, чого ми таким чином досягаємо, — це продовження трендів, які й привели нас тепер на межу життя й виживання.

¹ Звіт Міжнародної комісії з питань майбутнього освіти ЮНЕСКО «Уявімо наше майбутнє разом — новий соціальний договір для освіти», 2021 р.

Як на мене, немає жодної внутрішньої причини, що завадила б кожному бути таким [здатним до самоактуалізації]. Вочевидь, усі немовлята мають здібності до самоактуалізації. Я говорю не про звичайну людину з якимись додатковими властивостями, а радше про звичайну людину, у якої нічого не забрали.

Абрагам Маслоу

Тож перше, що ми маємо зробити, — перестати впливати на їхній вибір. По-друге, сумлінно і на крок позаду допомагати їм із тим, із чим їм поки важко давати раду самим, але не підміняючи їхню волю на свою. По-третє — нам необхідно цілеспрямовано та уважно розібратися в тому, ким вони є, чого прагнуть та як їм почати діяти.

Академія U:maker має на меті стати для своїх студентів провідником, переправником, порадником, наставником, помічником, добрим другом, агентом і продюсером, які можуть знайти, залучити, додати й поєднати будь-які необхідні знання, ресурси, місця та людей, щоби супроводити перехід від дитинства до входження в доросле самостійне життя.

Чому «екзистенційне»? Процес розвитку потребує готовності ризикувати, помилятися, відмовлятися від старих звичок. Це, своєю чергою, вимагає мужності обирати. За всіх рівних створених можливостей і підтримки саме вибір кожного учня формуватиме його унікальну траєкторію навчання та надбання (результати) цього навчання. Те, як людина зрештою проявляється, залежить також від оточення, попереднього досвіду, знань і від її стану тут і зараз. Але визначальним є власний вибір. Базуючись на таких філософських засадах, Академія U:maker не стане закладом, який підійде кожному. Але ми плануємо бути найкращими для тих молодих людей, що готові шукати відповіді на екзистенційні питання.

Чому «гуманістичне»? Ми відштовхуємося від постулату гуманістичної психології, що в кожного з нас є здатність творити. І це не тільки риса, що об'єднує всіх людей, але й їхня потреба. Ми відчуваємо, що живемо наповненим життям, коли реалізуємо цю здатність. Не йдеться про те, щоби створювати шедеври музики, живопису чи неймовірні винаходи. Бухгалтер, водій, директор, методист, програміст та слюсар можуть відчувати захоплення та піднесення від своєї роботи. Всі здатні творити у свій спосіб. Саме те, як ми проявляємося й реалізуємося, й відрізняє нас одне від одного, тоді як усі потреби як у біологічних організмів і соціальних істот у нас однакові.

*Дорослішати означає взяти на себе відповідальність за те,
що нам самим потрібно.
Валерій Пекар*

Суспільству, яке прагне (добрих) змін на краще, потрібні самостійні емансиповані особистості, здатні брати на себе відповідальність, ухвалювати сміливі рішення та розв'язувати проблеми.

До 16 років людина не є самостійною і залежить від батьків. Її самореалізація також обмежена певним колом можливостей. Усі ці можливості умовно «бутафорські» в тому сенсі, що є навчальними та підконтрольними дорослим. І щоби по-справжньому діяти в дорослому житті, дитині потрібно опанувати нові якості й нову роль — «дорослий, який діє та створює». Має відбутися перехід від статусу «я дитина» до «я дорослий». І молоді віком від 16 років на цьому шляху якнайкраще можуть допомогти власні гроші та одна чи декілька опанованих простих ручних професій, які можуть забезпечити молодій людині впевненість у собі завдяки мінімальному незалежному доходу.

Свобода дитини обмежена, але й відповідальність також. Статус дорослого — це і про свободу, якою треба навчитися користуватися, і про шанс на цікаву, сповнену сенсу діяльність, і про самостійне волевиявлення, рішення й незалежну громадянську позицію. Самореалізуйся і проявляйся як хочеш! А як саме? А чого хочеш? А що ти сам здатен собі дозволити? Складність саме в тому, що коли є безліч доріг та напрямків — дуже складно визначитися з вибором. Вступ до ЗВО для молоді та їхніх батьків стає черговим легальним подовженням часу несамотійності молоді людини, щоби відкласти на пізніше важливі питання, зокрема й рішення про те, куди їм насправді треба. Але таке відтермінування часто призводить до емоційно обтяжливої (задушливої) ситуації через внутрішній конфлікт. Молода людина, яка цілковито залежить від батьків, фактично не є дорослою, але при цьому в неї вже є природні потреби бути окремо від батьків і діяти самостійно.

А.У:т... впроваджуватиме сучасний погляд на профорієнтацію та шляхи побудови кар'єри. Профорієнтація є не просто вибором професії, а частиною особистісного становлення з рефлексивним процесом розбудови своєї тожсамості, вибору ціннісних орієнтирів, розширення сприйняття своїх можливостей до самоствердження та вдосконалення процесу ухвалення рішень.

(З матеріалів Юлії Ткаченко до навчання профорієнтаційному тестуванню для старшокласників «Стажери»)

Сучасна профорієнтація

х не є	✓ є
вибір	процес ухвалення рішення
пошук збігів	пошук відповідності
вибір професії	вибір напрямку самореалізації
розвиток професії	розвиток компетенцій
вибір альтернатив	осмислення життя
досягнення цілей	розбудова ідентичності

За теперішньої динаміки навколишнього середовища цілком нормальною є зміна роду професійної діяльності в середньому 5–6 разів за кар'єру. Але така зміна не відбувається лише технічно. Змінюватися може не тільки кар'єрний рівень: був простим фахівцем, став провідним спеціалістом. Змінними є фах (був журналістом — став викладачем або був лікарем — став головою місцевої ради), зміст ролей (був найманим співробітником — став підприємцем), тип зайнятості (ходив на роботу щодня, тепер є один проєкт, а потім пауза 1–2 роки). Вона зачіпає всі аспекти особистості й стосується переоцінки цінностей та створення нового образу себе.

З раціонального погляду розвиток людини виглядає лінійним процесом. Але фактично завжди відбувається кінець («мінісмерть», зупинка), обнулення й подальший вихід в іншу суб'єктивну реальність. Перед тим як з'явиться щось радикально нове, потрібно позбутися попереднього себе, пережити руйнацію старих меж сприйняття. Можливо, доведеться пройти відпускання, горювання й прийняття. Щоби цей новий образ склався і втілювався, навіть дорослому, якій змінював роботу не один раз, потрібен час для внутрішніх пошуків, щоби все осмислити, а можливо, і простір для невдалих спроб. Аж допоки не з'явиться відчуття: «Так, це те, що дає мені сенс та розвиває мене».

Натомість у житті молодшої людини одночасно відбувається зміна багатьох «я». Щоби відгорювати за своїм безтурботним дитинством, усвідомити, що тепер на твоїх плечах максимальна повнота відповідальності за себе, глибинно сприйняти нові сенси, зорієнтуватися в багатьох можливостях і виокремити важливе — потрібно суттєво більше часу. На жаль, жодна разова консультація у профдіагноста не зможе перекрити потребу в системній та структурованій підтримці, необхідній молодий

людині в цей час. Та й профдіагностики може не бути: нам усім досі не вистачає усвідомлення ваги й серйозності ставлення до таких перехідних моментів особистісних зрушень, щоби зрозуміти необхідність приділити цьому цілеспрямовану, достатньо тривалу увагу з фаховою підтримкою. Тож 2–3 роки старшої школи — саме той час, який потрібен, і саме в той момент, коли це необхідно.

точка Б, що будемо враховувати

Усім нам відомий суспільний стереотип про низьку престижність ручної праці. Мовляв, руками працюють лише невдахи й ті, хто не може працювати головою. Із такого протиставлення походить примус до вибору: або після 9-го класу тиобираєш перехід до 10–11 класів і тоді вступ в університет, або ж одразу «здаєшся» йобираєш неprestижний професійний шлях. Наша мета — ліквідувати це протиставлення й досягти того, щоби вибір навчального закладу відбувався вільно й усвідомлено.

В Академії U:maker студенти матимуть змогу завершити повну загальну середню освіту та підготуватися до складання ЗНО. Але разом із тим паралельно вони зможуть опанувати декілька ручних професій. Такі професії — це можливість автономії, забезпечення критичних потреб у незапланованих складних обставинах, а також задоволення й творчість удома та долучення своєю працею до сімейних справ.

У новому законі «Про загальну середню освіту» для нас окреслили, що старша школа має бути профільною. Концепт Академії U:maker передбачає, що в максимі профілів буде стільки ж, скільки й студентів. Також закладена і можливість реалізовувати одночасно два напрями: академічний та професійний. Молода людина зможе користуватися всім спектром форм освіти, зокрема мережевою й дуальною (фактично це означатиме, що для впровадження саме професійної освіти ми зможемо організувати навчання й практику безпосередньо на підприємствах та в компаніях). Тож виходить, що цей законодавчий гібрид відкриває широкі можливості для нестандартних дій.

Що ж до закону «Про професійну технічну освіту», то наразі ще маємо стару його форму. Він чекає на оновлення редакції в найближчий рік-два. Але в поточній версії він не відповідає ні духові часу, ні тим революційним змінам, які були закладені Законом «Про освіту» в 2017 року та звідтоді поступово розгортаються в подальших законодавчих актах. Тож Академія створюється як заклад загальної середньої освіти — ліцей.

Однією з ключових новацій Закону «Про освіту» є така: «Результати навчання та компетентності, необхідні для присудження освітніх та/або присвоєння професійних та часткових професійних кваліфікацій, можуть досягатися шляхом здобуття формальної, неформальної чи інформальної освіти». Таким чином, наш заклад освіти реалізовуватиме та організовуватиме саму навчальну діяльність як академічного так і професійного спрямування, але по завершенню академічної складової зможе

видавати звичайні документи про завершення загальної середньої освіти. А професійна кваліфікація студента буде підтверджена портфоліо робіт, листами-рекомендаціями майстрів із місць професійного навчання та практики, сертифікатами будь-якого з кваліфікаційних центрів або ж професійних закладів освіти.

Загальний опис, що таке U:maker Academy

Ліцей «Академія U:maker» — це старша школа нового формату.

Профільність ліцею досягатиметься за рахунок того, що ми матимемо персональний профіль під кожен запит нашого студента.

За 2–3 роки в Академії U:maker наш випускник:

- завершить повну загальну середню освіту за обраним профілем;
- підготується до ЗНО;
- матиме портфоліо компетенцій і виконаних проєктів за своїм профілем;
- опанує одну чи декілька ручних професій за власним вибором;
- матиме в резюме практичний досвід та рекомендації від місць навчання та практики;
- за вибором може почати підприємницьку діяльність — індивідуальну чи з командою;
- навчиться розуміти себе: свої сильні сторони, схильності, мотиви, захисти, вади характеру, наміри, цілі та як їх досягати;
- забезпечить для себе усвідомлений і підтверджений емпіричним шляхом наступний етап розвитку своєї кар'єри;
- усвідомлено опанує роль повносправного дорослого в економічному, юридичному, громадянському та етичному аспектах.

Саме відповідно до цих бажаних результатів ми маємо сформулювати свої завдання: як саме працюватиме A.U:m...? Ключовий підхід, що відрізнятиме нашу старшу школу від інших, — це знешкільнення. Освітній процес має вийти за межі загальноприйнятого шкільного розкладу з регулярними уроками, домашніми завданнями й теоретичним вивченням дисциплін.

Хороша базова школа закінчується на тому, що дитина володіє необхідним набором базових знань і навичок щонайменше відповідно до державного стандарту для базової середньої освіти, щоби могли продовжувати свої навчання й діяльність. Це ключові компетенції: володіння мовою, базова математична грамотність, уявлення про світ, навички управління своєю поведінкою, вміння рефлексувати, критично мислити. А також навички регулювання й керування своїми навчальними завданнями. Можливо, в ідеальному світі ці заплановані результати збігаються з фактичними. На практиці ж точка «А» у кожного студента буде своя. Але для нас не так є важливим те, що вже знає та вміє студент, як те, чого він прагне й чи готовий докладати зусиль, щоби в цьому розібратися. Тож першим завданням, яке ми маємо поставити перед собою, — перевірити, чи готовий потенційний кандидат до навчання в U:maker.

Подробиці про те, як Академія U:maker працюватиме та створюватиметься

Як вступити

Вступ до Академії U:maker є важливим етапом як для майбутніх студентів, так і для Академії. Щоби навчання в A.U:m... було ефективним та в цілому можливим, буде недостатньо бажання батьків чи навіть формального рішення студента «ну ок, вчитимуся тут». Ми очікуємо, що майбутній студент буде готовий та налаштований рефлексувати щодо своїх емоцій і аналізувати свою поведінку. Безперечно, йому буде кому допомогти на цьому шляху, але важливо, щоби він від початку був готовим до внутрішнього пошуку відповідей, а не очікував, що хтось розкаже і вкаже правильні рішення. Тож як вхідний критерій для вступу (і на перший рік єдиний) можна визначити початковий рівень здатності до самоспостереження, інтроспекції.

Зі свого боку, особливо протягом першого року, ми подбаємо про найкраще представлення наших переваг для потенційних студентів: мотиваційний відеоролик, цікавий і наповнений сайт, презентація концепції й подальше обговорення та знайомство. Тож іще до моменту вступу студент має вже достатньо багато знати й розуміти про те, як відбуватиметься навчання. Саме ця обізнаність забезпечить необхідну готовність бути достатньо відкритим та довіряти в контакт з командою A.U:m...

Вступ передбачатиме двоетапний відбір.

Перший етап — кандидати пишуть та надсилають есей, у якому їм потрібно буде навести 3 ключових питання, які турбують їх на даному етапі життя. Завданням є розкрити, чому саме ці питання важливі для кандидата. Другим етапом прийому стане зустріч-співбесіда. Впродовж неї кандидат і представники Академії намагатимуться встановити перший контакт, знайомство. Оцінюватиметься базова налаштованість кандидата на взаємодію, рівень його відкритості до нових стосунків. На цьому етапі рівень академічних знань чи пробіли в них не матимуть ніякого значення. Володіння базовими навичками письмової й усної комунікації, вміння читати та сприймати на слух складні тексти, емпатія будуть бажаними й надалі важливими для навчання. Проте в перший рік створення A.U:m... рівень навіть цих вимог має бути дуже лояльним.

Курікулум: характерні риси

Наш курікулум (іншими словами — освітня програма) буде певною рамкою, яка згодом дозволитиме створювати профільну освітню програму під кожного студента, так би мовити, *tailored to measure*.

Ми поставили собі за мету створювати для кожного студента персональний освітній профіль, який відповідатиме індивідуальному запиту як на академічну, так і на професійну складову. Обмеженнями будуть 1) передбачена змістовна складова (змістове ядро), необхідна для завершення рівня повної загальної освіти та підготовки за обраним академічним профілем до ЗНО, з правом обрати глибину опанування; 2) мінімально передбачена 1 ручна професія на вибір.

На верхньому рівні структури курікулуму ми передбачаємо інтеграцію 4 секторів для надання повноцінної якісної освіти, потрібної молодим людям. Усі напрями перетинаються та взаємозалежать. Основною частиною постійної творчої розробки буде пошук рішень, форматів, методик, через які ефективно задіюватимуться всі напрями.

- Особистісна освіта (соціально-емоційне навчання, навчання принципам гнучкої розробки проєктів, навчання управлінню проєктами², збереження здоров'я, статеве виховання...)
- Суспільна/громадянська освіта (історія, політологія, правознавство, релігієзнавство, філософія, етика, особисті фінанси, цифрове й інформаційне громадянство, підприємництво³...)
- Академічна освіта (дисципліни ЗНО, обрані дисципліни за профілем, наукові проєкти)
- Професійна освіта (за вибором: кухар, асистент вихователя, асистент тьютора, асистент викладача, няня, садівник, електрик, водій легкового автомобіля, перукар, клінер, маляр...)

Характерні методи

Якщо наведені 4 складові дадуть зміст освітньої програми, то нижче — характерні риси того, завдяки чому ця освітня програма реалізовуватиметься.

Діалектичний метод, методична прозорість, ітераційно-емпіричний (Agile) підхід та ризоматичне навчання — основні характерні риси для подальшої розробки.

Діалектичний метод має стати провідним методом роботи. Діалогічність буде важливою не тільки для впровадження сектору особистісної освіти, але й в інших аспектах, хай і не повною мірою. Додатковою рисою має стати підхід «думками та

² Під управлінням проєктами ми розуміємо інструменти для особистої ефективності, можливості втілювати свої мрії, ідеї, робити свій внесок у покращення світу та вміння реалізувати це як індивідуально, так і в співпраці з іншими.

³ Сучасні освітні програми з підприємництва для молоді повинні містити компонент опанування цифрових навичок, як-от онлайн-інструменти для роботи в команді, ділової колаборації та керування процесами. Навчання фінансовій грамотності має надавати практичну інформацію про інструменти бюджетування, заощадження та інвестування в епоху онлайн-банкінгу та криптовалют, включно з управлінням ризиками.

методиками навиворіт» — максимальна прозорість комунікації педагогів та викладачів щодо того, що ми робимо, навіщо й чого таким чином досягаємо. Метою такої прозорості є те, що сьогодні студенти дізнаються, що допомагає людям діяти та навчатися, а завтра, коли опиняться сам на сам, це допомагатиме їм самостійно самоорганізовуватися та допомагати собі починати й утримуватися в тій чи іншій діяльності, завданнях, які будуть для них важливі.

Для планування навчання підійде відкритий навчальний план (ризоматичне або мережеве навчання). Він формуватиметься мірою просування навчання, уточнення важливих точок, які потребують глибшого занурення або ж повторення чи навіть перепроходження. В ризоматичному навчанні знання не має початку й кінця. Є певний контекст, у якому через взаємодію може відбуватися навчання.

Також організовуватимуться навчальні подорожі — як у переносному, так і в прямому сенсі. Так створюватиметься контекст, в якому студенти зможуть навчатися.

Ключові періоди навчання

Сесії — це період, основним завданням якого стають: орієнтування, складання персонального навчального плану, його коригування, підведення підсумків та рефлексії.

Семестри — це період регулярного навчання відповідно до персонального навчального плану.

Наявність канікул, пауз пропонуватиметься як базовий варіант, але вони можуть бути відсутні за вибором студента та з узгодженням із куратором.

Щоби уявити, як усе розвиватиметься з самого початку, наведемо орієнтовну логіку організації навчання студента:

1. Ознайомлення з завданнями першого семестру й тим, як це відбуватиметься (проводить тьютор адаптації).
2. Фасилітоване знайомство з командою та з іншими студентами в дружній неформальній обстановці. В цей час також відбувається самопрезентація всіх кураторів.
3. Вибір персонального куратора. Студент обирає щонайменше 2 кандидатури. Куратори розглядають пропозиції студентів під свою опіку та узгоджують їх відповідно до своїх відчуттів і навантаження.
4. Серія індивідуальних зустрічей із куратором та групових фасилітованих зустрічей для досягнення декількох цілей:
 - а) налагодити робочий альянс, відчувати необхідний рівень прийнятості, розкнутості для вираження,
 - б) якомога глибше ознайомитися з попередньою освітньою історією студента, виявити блоки, переваги, оцінити самосприйняття себе в навчальному процесі й поза ним, оприявнити конструктивні й неконструктивні особистісні переконання, інтереси, досвід, звички, види

позашкільної зайнятості, темперамент, рівень енергійності та відповідальності,

в) проаналізувати, прорефлексувати, зіставити свій досвід з іншими для реальності суб'єктивної самооцінки,

г) безумовно позитивно прийняти свій минулий навчальний досвід, відпустити дитинство, прийняти вступ та роль студента старшої школи.

5. Серія індивідуальних і групових зустрічей, у тому числі з застосуванням різних методик для проявлення прагнень, інтересів, схильностей. Нагода цілеспрямовано помріяти, побрейнstormити, промацати новий горизонт можливостей та збагнути обмеження — власні й об'єктивні.

Credit: Photographee.eu/Shutterstock

6. Формування в індивідуальних консультаціях із куратором першої ітерації Стратегії особистісного розвитку (ОР), можливого плану обов'язкових завдань на семестр та плану дій на перший осяжний період (може різнитися для кожного студента) руху по стратегії ОР.

Головними цілями на цьому етапі є:

а) створення студентом орієнтовного бажаного образу себе, своєї діяльності в майбутньому (через 10, 5 та 3 роки),

б) ознайомлення з методами й підходами гнучкої розробки (інтераційністю, емпіричністю та діалогічністю),

в) опанування на практиці планування принципів Growth mindset

г) пошук можливостей і пропозицій відповідно до сфер зацікавленості студента

7. «Де я?» — серія тестів, співбесід із академічними репетиторами для проявлення картини володіння академічними знаннями.

8. Індивідуальні зустрічі з куратором, консультації з викладачами щодо коригування планів та складання індивідуального графіку зайнятості з урахуванням результатів етапу «Де я?».
9. Індивідуальні зустрічі з куратором для розгляду пропозицій і можливостей для вибору академічних проєктів, професійного спрямування, можливо, підприємницьких проєктів (якщо студент має достатній рівень компетенцій для цього).
10. Вибір місця та партнера з професійного навчання, узгодження графіку. Такий вибір передбачатиме дві «невдалі» спроби початку навчання кожній професії. Один із трьох варіантів має бути обраний з обов'язковим проходженням та завершенням відповідного курсу (1–3 місяці).

Далі відбувається навчання відповідно до складених індивідуальних планів і графіків академічних занять та професійного навчання. Особисті зустрічі студента з куратором відбуваються не рідше, ніж 1 раз на тиждень під час семестрів, і частіше та більше — під час сесій.

Головне, що відбуватиметься, — це підтримка увагою з бажанням ставити навідні запитання, що призводять до здогадок, спробами, діями та діяльністю. Крок за кроком студент чіплятиме вагончики мрій, сподівань і очікувань до паровозика реальних дій, що дуже повільно зрушується з місця, а потім метр за метром починає рухатися й далі обов'язково набере обертів.

У яких випадках допомагатиме Академія U:maker?

Кожна людина — цілий світ, що має власну історію походження. Ситуації на вході будуть максимально різними. Але всі їх об'єднуватиме те, що на виході, в момент переходу, молода людина матиме ясність та впевненість, що і як робити.

Випадок 1

У Каті купа інтересів, і поки вона не визначилася з тим, що їй цікаво найбільше. Їй імпонує сфера краси, але також приваблює архітектура. Її проблема полягає в тому, що вона мало знає про те, як ці сфери інтересів співвідносяться з тим, що реально доведеться робити та з чого складається рутинна діяльності в одному й іншому напрямку. Катю лякає те, що вона щось вибере, а їй не підійде. Ідеально для неї було намацально спробувати спочатку одне, а потім інше, щоби мати можливість «перескочити» на інший напрямок, якщо те, що вона спочатку вибрала, їй не підійде.

Випадок 2

Олені хочеться самостійності. Вона не бажає брати грошей у батьків, а хоче якомога скоріше почати заробляти і жити сама. Має чимало захоплень та вміє багато чого

робити руками. Олену лякає думка про те, що вона не вміє нічого корисного, ніхто не візьме її на роботу тощо. Але вона впевнена: якби їй допомогли розібратися, як заробляти, вона могла б спланувати й зробити свій перший реальний крок у доросле життя.

Випадок 3

Василя просто лякає наближення дорослого життя. Він не знає, чого хоче (в ідеалі нехай би ще кілька років було так, як є). Для нього важлива підтримка, йому цікаво розібратися в собі. А ще він не дуже вірить, що його захоплення малюванням принесе якусь користь у реальному житті.

А потім кожен із цих студентів заходить в Академію, і ми разом із ними вибудовуємо їхній унікальний «шлях героя».

Де відбувається навчання?

Простори, люди, місця, події, організації та спільноти — все це дає студентам освітній ресурс. Замість закритої системи (все в закладі) ми будуюмо відкрити. Тут буде ядро — «дім», місце, де ти відчуваєш, що тобі завжди раді, тебе приймають, розуміють і завжди на твоєму боці. Буде щонайменше одна людина, яка глибоко знає весь твій шлях і може бути поруч, коли це потрібно. В системі існуватимуть «доми» (робоча назва — «біотоп», «база») — комфортні для студента місця, де він зможе врівноважитися, розібратися в хаосі думок, знайти потрібні знання, потренуватися на невеликих кейсах, спланувати наступний крок, а також перетнутися й поспілкуватися з іншими студентами та членами команди. Частина академічних, особистих зустрічей, індивідуальне навчання — дистанційне чи онлайн — теж можуть відбуватися тут.

Розширення системи досягається також за принципом ризоми — мережі зв'язків, домовленостей, колаборацій (сталих або разових) із партнерами різного штибу, яка постійно оновлюється й розширюється у відповідній динаміці запитів під потреби студентів.

Окрім того, відбуватимуться виходи, поїздки (як по Україні, так і за кордон).

Також буде змога регулярно бути в місцях фахової діяльності: де щось створюється, виробляється, робиться, видається, готується, обслуговується...

Орієнтовно 60% навчання відбуватиметься поза аудиторією в класичному розумінні академічного навчання. Якщо студент обере акцент на професійному спрямуванні, цей відсоток може сягати й 70%. Ми маємо створити різноманітні гнучкі, сприятливі середовища для адаптації до різних стилів навчання студентів. Також нам слід врахувати їхній стиль життя та ставлення до гостинності й затишку. Адже студенти можуть розраховувати на U:maker не лише як на місце для навчання, а й як на

безпечну територію, де вони почуватимуться підтриманими в своїх прагненнях розвиватися й залученими до спільноти однодумців.

Ми також маємо включити потреби студентів та викладачів до гібридного досвіду навчання.

Академія U:maker має рухатися до проектування та створення приміщення, яке синергетично працювало б із концептом Академії, підтримувало та посилювало його. Нижче — перелік функціональних зон та характерних рис, необхідних майбутньому приміщенню (деякі простори можуть і мають бути багатофункціональними):

- майстерні (спеціалізовані), «гаражі» (не спеціалізовані) — для мейкерства / створення прототипів, пілотів, малих партій продукції;
- «ремісничий ринок» (craft market), «гаражний пасаж» — павільйони для роботи команд, виставок, продажів, фестивалів;
- «інкубатор» — для індивідуальних консультацій, переговорів та роботи команд;
- арена, «колізей» (конференції та вечірки) — для робочих презентацій, рев'ю, підсумкових вечірок;
- зони для електронних інформаційних панелей, індивідуального навчання з девайсами, різноманітного друку, виведення зображень на великий формат, зшивання, оформлення рамок;
- зона для онлайн-консультацій та викладання як у груповому, так і в індивідуальному форматі;
- зони для самостійної/зосередженої роботи;
- рекреаційна зона: відпочинок наодинці, відпочинок у тиші;
- простір для нетворкінгу;
- навчання у великих групах — від семінару до лекції;
- зони для консультування тет-а-тет;
- оранжерея — кав'ярня, їдальня, стрітфуд;
- hostel;
- доступність для маломобільних людей;
- carbon zero або ж мінімальне.

Ролі дорослих

Дорослі в команді Академії будуть залучені як на постійній основі, так і під певний напрям чи роль. Передбачається декілька ключових ролей:

- персональні куратори (або варіанти: «гід», «провідник», «тьютор», «коуч», «порадник»),
- агенти — взаємодіють із гідами, здійснюють пошук і проводять усю договірну роботу з місцями для навчання студентів,
- викладачі — для регулярних навчальних занять або репетитори — для роботи в індивідуальному форматі,
- візит-лектори в семінарських чи лекційних форматах — для тимчасових курсів,

- ментори — для індивідуальних чи командних академічних проєктів,
- майстри — для командних підприємницьких та соціальних проєктів.

Етапи реалізації Концепту

Реалізація концепту може відбуватися на різних рівнях. Етапність, терміни, а також точна траєкторія розвитку уточнюватимуться мірою просування справ і обставин у зовнішньому середовищі, які або сприятимуть цьому розвитку, або гальмуватимуть його.

Єдино можливий підхід до втілення — ітераційно, відповідно до принципів розвитку органічних систем, тобто за методикою Agile.

Стратегічно наразі можна виділити три можливі рівні реалізації.

На першому рівні прийматимуться лише випускники 9-го класу. Кількість років навчання — 2 роки до завершення повної загальної освіти та складання ЗНО. Кількість студентів у біотопі — до 30. Першою ітерацією стане запуск і створення пілоту з кількістю студентів до 18 під дахом Спільношколи, з закріпленою локацією «Purple Home». Завданням цього кроку буде напрацювання успішних персональних кейсів з студентами, намацальний практичний пошук найкращих технологій, інструментів, викристалізовування протоколів типових процесів (де вони можливі) та виявлення закономірностей розвитку динаміки організаційних процесів. Водночас ми знаходимо стипендіальні програми, гранти, поїздки за обміном, наукові, професійні та громадські можливості щодо продовження навчання чи працевлаштування від компаній, інституцій та організацій для наших студентів. Оплата освітніх послуг переважно здійснюється батьками. Якщо випаде вдала нагода, частина оплати за бажанням студентів може бути компенсована за рахунок оплати партнерами їхньої роботи за професійним спрямуванням.

Другий рівень — це розвиток структури для студентів віком від 15 років до 21 року. Оптимальною для організаційної й фінансової стійкості такого осередку в одному місці може бути кількість від 100 до 500 студентів. Окрім великого осередку — хабу, ядра, — передбачено кампуси під практику, проєктну діяльність та досвід самовладання й окремого проживання. Прийматимуться молоді люди, які вперше в житті зіткнулися з усвідомленим прагненням пошуку власних відповідей на запитання, як і де почати будувати своє життя. З'явиться стратифікація студентів. Студент, який пройшов первинне навчання, зможе вступити до інтернатури й спробувати себе в допоміжній ролі (асистент викладача, куратора тощо) щодо інших студентів. Створюється стипендійний фонд із підтримки обдарованих студентів.

Третій рівень передбачатиме розвиток мережі структур різних типів у різних локаціях. Прийматимуться молоді люди віком від 15 до 35 років. Існують декілька рівнів навчання: студент, помічник, інтерн, наставник. Найкращим варіантом виглядає одна велика локація, яка, крім виконання рутинної навчальної функції, стане місцем проведення зустрічей студентів і команд різних структур системи, великих публічних заходів із обговореннями суспільних проблем тощо. Буде створено акселератор підприємницьких проєктів студентів. Збиратимуться фонди для першопочаткової підтримки й розробки інноваційних стартапів студентів.

Побудова екосистеми може відбуватися одночасно й на різних рівнях різними групами людей. Але почнемо ми з першого кроку — створення старшої школи нового формату з 2023 року на першому рівні складності.

Логотип

Логотип — це квінтесенція бренду, його візуальна метафора, код ДНК, який містить у собі програму до розгортання певної сутності в простір та час.

Пройдемося елементами цього коду.

U — літера, звучить як «ю» та означає «ти». Знайти себе.

Візуально літера U означає перехід з одного стану в інший через точку обнулення й конструювання власної ідентичності.

U: — від Urban, урбаністична сучасна культура міста, територія як освітній ресурс.

Academy — слово повідомляє про те, що ми тут навчаємося. Це про академічність. Але тут ми навчаємося бути мейкерами. Це означає бути залученими в діяльність зі створення чогось реального, змістовного. Ми навчаємося робити. Це перехід з режиму просто «навчання» в режим «створення». Варто опанувати нові практики, звички й знання. Академія — про академічне, але це не тільки про навчання, як і не лише про крафтярів і робітників. Ми говоримо про поєднання ручної діяльності з академічною, де одна складова підживлює та розвиває іншу, а не протиставляється їй.

Знак двокрапки означає доповнення, пояснення чи причину того, що написано перед двокрапкою. Тож об'єднавчим чи цілим є «ти», де розшифровкою є той, хто творить — «maker», але також її можна продовжити низкою більш специфічних інтерпретацій та ролей: Maker... singer, writer, crafter, doctor, teacher, cooker. Таким чином виникає логічне бажання продовжити визначення maker трикрапкою. Хоча для будь-якого амплуа людини потрібен основний рух — творення.

Тож — Академія U:maker.

Під час скорочення вийшов ще один несподіваний, але символічний сенс.

A.U:m...

Згідно з ведичною спадщиною, вважається, що звук Аум в індуїстській і ведичній традиції (також вживається в латинській транскрипції) був першим проявом не явленого ще брахмана. Він є сакральним звуком, початковою мантрою, «словом сили».

A.U:m... *Гарний початок — це U:Maker... singer, writer, crafter, doctor, teacher, cooker*
Академія U: maker— Це тільки початок!

Тренди та джерела

Під час створення Концепту я спиралась на аналіз глобальних трендів. Окрім того, я враховувала певні дані по ситуації в Україні. Розвиток моїх міркувань також базувався на наявних думках та ідеях, із якими я знайомилася в різний час. Тож нижче наводжу перелік цих джерел.

1. Гіг-економіка. Існує думка, що сучасні покоління працівників (від міленіалів і далі) та гіг-економіка підходять одне одному, як ключ та замок. Гіг-контакт передбачає короткострокові трудові відносини, часто з мінімальною формалізацією (приклади: Uber, Glovo). Статистика гіг-економіки свідчить, що пандемія сприяла швидкому обопільному зростанню як попиту, так і пропозиції, тому що дала хороший вихід як для самозайнятих осіб, так і для компаній, які намагалися стаати гнучкішими, щоби вистояти. Старт гіг-економіці в Україні дав прийнятий у 2021 році Закон «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні». Розповсюдження її на інші сфери — тільки питання часу. Бо фактично така модель уже активно застосовується.
2. Освіта рухається в бік більшої мобільності й динаміки за рахунок того, що замість навчання за програмами тривалістю в декілька років можна набирати різні курси, семінари та лекції як модулі, які й формують постфактум певний результат набутих компетенцій. Глобальні прогресивні тренди також уже є нашими можливостями (що дуже приємно), закріпленими в освітньому законодавстві України. Так, освіта може реалізовуватися через 12 форм (очна, заочна, мережева, дуальна, дистанційна тощо) й бути формальною, неформальною та інформальною. Причому за необхідності результати всіх цих форм навчання зараховуватимуться в формальну сертифікацію. Що ж до професійної освіти, то станом на зараз в Україні напрям розвитку подій передбачає такі можливості: розгортається система незалежних кваліфікаційних центрів, які проходять акредитацію в держави й стають повноважними шляхом проведення теоретично-практичних іспитів надавати сертифікацію з підтвердження кваліфікації за певною професією та рівня володіння нею.
3. Кількість вакансій у ручних нерутинних професіях (перукарі, масажисти, кухарі, офіціанти) із часом не зменшується. Водночас чимало професій, які передбачали рутинну офісну роботу, з кожним роком дедалі скорочують чисельність (працівники кол-центрів, працівники канцелярій, креслярі). Багато з тих, хто переживає за майбутнє своїх дітей, занепокоєні тим, що, мовляв, скоро роботи й машинний інтелект заберуть у нас усю роботу, й саме через це діти мають вчитися ще краще, щоби бути здатними конкурувати. Але вихід

може знайтися на протилежному кінці. Якщо озирнутися на останні 5 років, можна неозброєним оком побачити, що професії в громадському секторі, сфері послуг, експірієнсу (пережитого досвіду), включно з освітою та особистісним розвитком, активно посідають позиції серед найцікавіших варіантів за рівнем доходу й задоволення тих, хто цим займається. Аналіз тенденцій у невеликих високорозвинених країнах безпрограшно показує, що саме це нас може очікувати вже в недалекій перспективі.

4. Наприклад, так склалася ситуація в Новій Зеландії⁴: 97% всього бізнесу має до 20 працівників, причому 71% працюють самі на себе (не мають найманих працівників). Сегмент цих малих бізнесів виробляє вже 42% доданої вартості всієї країни. Це справді промовисто і подекуди оприявнює шлях до нашої української мрії про суспільство, економічним ядром якого є незалежні, творчі й самодостатні громадяни.
5. Поняття перехідного віку з'явилося 100 років тому. Біологічно людина готова до розмноження набагато раніше, ніж культура готова сприймати цю людину як повноцінного члена суспільства. З року в рік надбання людської цивілізації зростають по експоненті, а відповідно, ускладнюється й світ, у який має влитися людина. ООН визначає дитинство як час від народження до 18 років. І з цього періоду «зашкільнений» час життя дитини вже сягає 13–14 років, якщо враховувати й підготовку до школи. У різних країнах є тенденція вирішування проблеми належної підготовки дитини до дорослого життя шляхом збільшення кількості часу, який вона проводить у системі обов'язкової масової освіти: раніший початок і продовження часу в старшій школі. В статистиці вживається визначення «молодь», до котрої зараховують людей віком від 15 до 35 років. Різні держави по-різному (найчастіше через програми підтримки та пільги) фактично підтверджують певну несаможиттєвість і неспроможність цієї вікової категорії, тож вона потребує додаткового піклування.
6. У зв'язку з повномасштабним вторгненням з України масово виїжджали мами з дітьми. Спостерігаємо таку тенденцію: велика частка сімей школярів починаючи з 7 класу й старших ухвалила свідоме рішення закінчувати їхню середню освіту й продовжувати навчання на подальших рівнях за кордоном. Якщо до повномасштабного вторгнення здавалось дуже складним організувати переїзд та вступ, то нині бачимо, що діти асимілювалися в місцевих школах

закордоном, вивчили або розширили знання іноземних мов, а відповідно, вступ до ЗВО, старших та професійних шкіл уже став «справою техніки». Європейські країни часто надають пропозиції для безкоштовного навчання в коледжах та університетах. Українські родини обрали скористатися цією унікальною можливістю вчитися в визнаних найкращих закладах вищої освіти ще й тому, що рівень ЗВО в Україні, не кажучи вже про професійно-технічну ланку, явно програє. Принаймні такі тези звучать як від батьків, так і від дітей.

Тож найближчими роками в Україні буде недостатньо старшокласників для того, щоби досягти звичного планового рівня з набору абітурієнтів коледжами та університетами. Передбачаю, що це призведе до банкрутства багатьох закладів починаючи з рівня старшої школи й далі, а відтак і до колапсу всієї системи підготовки нових учасників ринку праці. Але це означатиме й можливості для докорінного й радикального перезавантаження на системному рівні та запровадження проривних рішень. Дуже сподіваюся, що трансформація не відбуватиметься шляхом простого звуження мережі закладів освіти та виживанням найвитриваліших, а створить передумови для докорінної зміни ландшафту освіти, в тому числі зайнятості молоді в економіці в Україні. Я вважаю цілком можливим, що за рахунок інноваційних рішень Україна реалізує модель таких змін і таким чином зробить гідний внесок у світ.

У цих джерелах для мене були важливі такі ідеї:

1. Фундаментальні основи особистісно-центрованого підходу Карла Роджерса та його послідовників: Юджина Джендлінга, Маршалла Розенберга та інших.
2. Звіт Міжнародної комісії з питань майбутнього освіти ЮНЕСКО «Уявімо наше майбутнє разом — новий соціальний договір для освіти», 2021 рік — про «новий суспільний договір для освіти — такий, що має на меті перебудову наших стосунків один з одним, з планетою і з технологіями».

<https://www.gcedclearinghouse.org/sites/default/files/resources/210678eng.pdf>

3. Ален Бадью, «Етика. Нарис про розуміння Зла» — бурхливий розвиток штучного інтелекту змушує нас чітко розуміти, що є етичним, а що ні. З'ясування цих питань уже мають стати частиною освіти, а не поняттями для розгляду філософів.

Важливі та актуальні твердження та навіть заклики:

«Зло є можливістю, яке виявляє себе тільки через зустріч із Добром».

«Етика істин намагається протистояти Злу своєю дієюю й стійкою залученістю до процесу істини».

«Будьте розсудливі — не дайте хибному себе звабити.

Будьте відважні — не поступайтеся істиною в ім'я інтересів.

Будьте стримані — не вдавайтеся до крайнощів».

4. Норберт Вінер, «Кібернетика і суспільство». Думка про те, що, застосовуючи технології в наших прагненнях, ми маємо бути смиренними та відповідальними за свої дії й усвідомлювати межу та граничність, яку можемо собі дозволити, користуючись технологіями та знаннями, які нам відомі. Це також про етичний вибір людства: можемо, але маємо себе стримати.
5. Віктор Папанек, «Дизайн для реального світу»: «Бог — це головний дизайнер».
6. Концепція «сродної праці» Григорія Сковороди.
7. Отто Шармер, «Основи теорії U. Головні принципи й застосування на практиці». Вибір не відбувається автоматично й дуже рідко є логічним продовженням попереднього періоду. Під час завершення одного етапу й початку нового виникає життєва (екзистенційна) криза, й справжні вибори в житті відбуваються через перетворення, метаморфозу всього єства.
8. Джеремі Ріфкін, його ідеї з книжки «The End of Work: The Decline of the Global Labor Force and the Dawn of the Post-Market Era» та виступів, які можна знайти в YouTube — про те, що ми намагаємося прогнозувати зайнятість виходячи з тих обставин і логіки, яку спостерігаємо зараз. Він стверджує, що зайнятість людей переміщуватиметься в громадський сектор за рахунок скорочення зайнятості в бізнесі та державному управлінні.
9. Скот Кауфман, «За межами піраміди потреб. Новий погляд на самореалізацію». Співзвучність із Концептом упродовж всієї книжки, яку я почала читати десь на середині свого тексту.